

ВИСНОВОК

рецензента

доктора педагогічних наук, професора Паньків Людмили Іванівни
про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації

Цзюй Жань

**«Підготовка майбутніх учителів музики до музично-творчих завдань в
роботі з учнями початкової школи»,**

поданої на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії

з галузі знань 01 – Освіта/Педагогіка

за спеціальністю 014 Середня освіта (музичне мистецтво)

Дисертація Цзюй Жань присвячена теоретико-методичному дослідженню проблеми підготовки майбутніх учителів музики до роботи з учнями початкової школи. Автор визначає важливим вектором означеної підготовки – уміння вчителя реалізувати на практиці музично-творчі завдання.

У дослідженні Цзюй Жань застосовано міждисциплінарний підхід до визначення сутності і змісту музично-творчої роботи вчителя музики, обґрунтування критеріїв та показників підготовленості майбутніх учителів музики до реалізації музично-творчих завдань у практичній роботі з учнями. У дисертації розроблено, обґрунтовано та експериментально перевірено спеціальну методику підготовки майбутніх учителів музики до реалізації музично-творчих завдань в роботі з учнями початкової школи.

Актуальність теми дисертації Цзюнь Жань визначається сучасними потребами модернізації мистецької освіти в контексті її спрямування на творчий розвиток особистості. Автор зосереджує увагу на пошук шляхів підготовки майбутніх учителів музики до здійснення інноваційно-творчої діяльності в школі, адже саме від його фахової майстерності залежить успішність реалізації освітніх завдань.

Доцільність розв'язання проблеми підготовки майбутніх учителів музики до реалізації музично-творчих завдань в роботі з учнями початкової школи зумовлено необхідністю розв'язання визначених автором суперечностей між: між: сучасними вимогами до фахової підготовки майбутніх педагогів-музикантів, котрі мають прагнути до творчого пошуку, та традиційним змістом навчання, спрямованого на оволодіння певною сукупністю знань та умінь; рівнем педагогічної творчості студентів у сфері музики та їх реальною готовністю до застосування фахових компетентностей у продуктивно-практичній діяльності з учнями у вигляді постановки і вирішення завдань; необхідністю застосування новітніх евристичних методів і прийомів здійснення музично-творчої роботи з учнями та недостатнім об'ємом відповідних методичних матеріалів з даної проблеми, що відповідали б вимогам сьогодення.

Актуальність визначеної теми дисертаційного дослідження Цзюнь Жань – «Підготовка майбутніх учителів музики до реалізації музично-

творчих завдань в роботі з учнями початкової школи» - підтверджується її відповідністю до плану науково-дослідної роботи кафедри хорового диригування та теорії і методики музичної освіти факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського УДУ імені Михайла Драгоманова з наукової теми «Зміст освіти, форми, методи і засоби підготовки учителів музики». Тему дисертації затверджено Вченою радою Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (протокол № 2 від 28 вересня 2023 р.).

Мета дослідження полягала в розробці, науковому обґрунтуванні та експериментальній перевірці педагогічних умов та методики підготовки майбутніх учителів музики до реалізації музично-творчих завдань в роботі з учнями початкової школи.

Зазначена мета передбачала необхідність постановки і вирішення низки **завдань**, у процесі вирішення яких автором глибоко вивчено та проаналізовано значний спектр наукових джерел для з'ясування стану дослідженості окресленої проблеми в науковій літературі та обґрунтовано актуальність дисертаційної роботи; з'ясовано сутність та зміст поняття “музично-творче завдання”, розкрито його структуру та роль в забезпеченні самоактивності особистості; обґрунтовано педагогічні умови та принципи підготовки майбутніх педагогів-музикантів до музично-творчої діяльності; розроблено критерії та виявлено рівні підготовленості майбутніх учителів музики до реалізації музично-творчих завдань; теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено ефективність методики підготовки майбутніх учителів музики до реалізації музично-творчих завдань в роботі з учнями початкової школи.

Для досягнення мети дослідження та розв'язання поставлених завдань було використано **методи**: *теоретичні* – вивчення та аналіз філософської, психологічної, педагогічної, методичної літератури та узагальнення одержаної інформації з метою дослідження сутності, структури і змісту підготовки майбутніх учителів музики до реалізації музично-творчих завдань в роботі з учнями початкової школи; *емпіричні* – анкетування, тестування, спостереження, співбесіда, констатувальний та формувальний експерименти з метою виявлення загальних відмінностей, орієнтирів, професійних установок і позицій, професійних ускладнень в організації та змісті музично-творчої діяльності студентів, інтересів потреб майбутніх педагогів-музикантів у сфері вдосконалення самостійної музично-творчої діяльності, а також оцінки рівнів сформованості в майбутніх учителів підготовленості до реалізації музично-творчих завдань у практичній роботі з учнями; *статистичні* методи обробки даних, графічне подання результатів експерименту з метою відстеження динаміки рівнів підготовленості майбутніх педагогів-музикантів готовності до реалізації музично-творчих завдань та встановлення наукової достовірності отриманих результатів дослідження

Об'єктом дослідження є процес фахової підготовки майбутніх учителів музики. **Предмет дослідження** – педагогічні умови та методика

підготовки майбутніх учителів музики до реалізації музично-творчих завдань в роботі з учнями початкової школи.

Дисертація логічно структурована відповідно до послідовності розв'язання поставлених завдань.

Перший розділ дисертації присвячено визначенню теоретико-методологічних засад дослідження. Автором глибоко і ґрунтовно проаналізовано багатогранність проблем творчості з позиції міждисциплінарного підходу; досліджено специфіку педагогічної творчості, згідно сучасних трактувань, подано опис сфери педагогічної інноватики, евристичної дидактики та продуктивної педагогіки (хоч і дещо розлого). На основі теорії навчальних задач визначено сутність музично-творчих завдань та специфіку музично-творчої роботи вчителя музики. Автор переконує, що педагогічна імпровізація, мистецька евристика, проблемність навчання виступають інноваційними факторами, регуляторами творчих дій, що, у свою чергу, забезпечує можливість оперативного коригувати мистецько-освітній процес в залежності від реальних потреб музичного розвитку як майбутнього вчителя, так і учнів (Стор. 112).

Науково-теоретичним здобутком дисертанта є визначення сутності музично-творчого завдання як елементу мистецько-освітнього процесу, засобу продуктивного пошуку, що спрямовує музичну діяльність особистості на отримання певного результату. У контексті продуктивних можливостей особистості надано характеристику музично-творчих завдань (репродуктивних, конструктивних, пошукових, евристичних).

Важливим результатом теоретичного пошуку автора стало визначення низки концептуальних підходів підготовки майбутніх учителів музики до реалізації музично-творчих завдань в роботі з учнями початкової школи, а саме: задачний, евристичний, інтегративний, синергетичний, практико-орієнтований.

Другий розділ дисертації присвячено розробці організаційно-методичних засад підготовки майбутніх учителів музики до реалізації музично-творчих завдань у роботі з учнями початкової школи. Обґрунтовано компонентну структуру означеної підготовки (мотиваційний, когнітивний, процесуальний компоненти), виявлено педагогічні умови для забезпечення ефективності досліджуваної підготовки студентів (створення стимулюючого художньо-освітнього середовища для забезпечення комфортного позитивного стану студентів у фаховому навчанні; активна музично-творча взаємодія студентів у процесі моделювання педагогічних ситуацій на тренінгових заняттях; орієнтація на інтенсивне фахове становлення майбутнього педагога у режимі безпосереднього творчого пошуку в практичній роботі з учнями із застосуванням засобів мистецької інтеграції).

Науковим здобутком дисертанта можна вважати розробку та обґрунтування організаційно-методичної моделі підготовки майбутніх учителів музики до реалізації музично-творчих завдань у роботі з учнями початкової школи. Означена модель забезпечує цілісність уявлення про систему досліджуваної підготовки майбутніх педагогів-музикантів,

візуалізацію взаємоузгодження всіх компонентів (етапів, форм і методів даної підготовки, очікуваний результат тощо). У розробленій моделі набули логічної послідовності усі складові педагогічних дій щодо підготовки майбутніх учителів музики до реалізації музично-творчих завдань у роботі з учнями початкової школи.

У *третьому розділі* дисертації висвітлено хід і результати дослідно-експериментальної роботи з підготовки майбутніх учителів музики до реалізації музично-творчих завдань у роботі з учнями початкової школи. Діагностичні зрізи в контрольній та експериментальній групах студентів на різних етапах формування експерименту (проективно-моделюючого та продуктивно-практичного) проводились на основі розроблених критеріїв та показників (мотиваційно-смыслового, когнітивно-асоціативного, процесуально-результативного). Виявлено 4 рівні підготовленості студентів до означеного виду діяльності: високий, достатній, обмежений та низький. У результаті впровадження авторської методики підготовки майбутніх учителів музики до реалізації музично-творчих завдань у роботі з учнями початкової школи зафіксовано зростання високого та достатнього рівнів і, відповідно, зменшення кількості респондентів обмеженого та низького рівнів. Результати обчислень представлено досить коректно і переконливо.

Вважаємо, що дисертаційне дослідження Цзюй Жань має яскраво виражену новизну, теоретичну і практичну цінність.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що *вперше* здійснено цілісне дослідження підготовки майбутніх учителів музики до реалізації музично-творчих завдань у роботі з учнями початкової школи; розкрито чинники музично-творчої діяльності майбутніх фахівців; розроблено й теоретично обґрунтовано модель досліджуваної підготовки майбутніх учителів музики, яка містить мету, принципи (самоактивності, мистецько-педагогічної інтегративності, художньої виразності застосованого музичного матеріалу), педагогічні умови, етапи, форми й методи роботи, компоненти досліджуваної підготовки та результат; визначено критерії та показники діагностики відповідної підготовленості; встановлено рівні підготовленості майбутніх учителів музики до реалізації музично-творчих завдань; розроблено й експериментально перевірено методику підготовки майбутніх учителів музики до реалізації музично-творчих завдань у роботі з учнями-початківцями.

Теоретична значущість полягає в подальшому розвитку та вдосконаленню системи фахової підготовки майбутніх учителів музики в закладах вищої педагогічної освіти.

Практична цінність дисертації полягає у можливості впровадження у фахову підготовку майбутніх учителів музики науково-методичний супровід щодо використання музично-творчих завдань під час виробничої практики у початковій школі; у розробці для студентів тренінгу з музично-творчої роботи з учнями. Матеріали дисертаційного дослідження можуть бути використані у розробці навчальних програм, методичних рекомендацій, навчальних і методичних посібників з проблем художньо-педагогічної

творчості, а також для оновлення змісту практико-спрямованих навчальних дисциплін фахової підготовки педагогів-музикантів.

Текст дисертації викладено доступною мовою, сучасним науковим стилем з критичним аналізом та висновками. Основні положення та висновки дисертації отримані автором самостійно.

Результати і висновки дослідження відображено у 9 публікаціях автора, у тому числі у одній статті категорії А (у співавторстві), 3-х одноосібних статтях у фахових виданнях України (категорія Б); у 5-ти працях апробаційного характеру.

Висновок. Дисертація Цзюй Жань «Підготовка майбутніх учителів музики до реалізації музично-творчих завдань в роботі з учнями початкової школи» є цілісним завершеним дослідженням, що відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 і може бути подане до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Рецензент:

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри фортепіанного виконавства
та педагогіки мистецтва
УДУ імені Михайла Драгоманова

Людмила Паньків

Людмила Паньків Л.
завідувач кафедри фортепіанного виконавства та педагогіки мистецтва

А. Цуценко